

۱۳۸۴۱۵۳

عقاب‌های سرزمین ایران

نبردهای هوایی امام مقدس به روایتی دیگر

مؤلف: علی غفوری

عنوان و نام پدیدآورنده: غفوری، علی، ۱۳۴۶
مشخصات نشر: تهران، انتشارات راهبردی، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری: ۴۴۱ ص.
شابک: ۹-۴-۹۴۹۳۴-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی:

موضوع: دفاع مقدس

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی یویی:

شماره شابک سی ملی:

نویسنده: علی خنیری
ویراستار تخصص: سرتیپ ۲ خا، ستاد سیاوش مشیری
ویراستار ادبی: محسن میرزاخانی
طراحی جلد و صفحه آرایی: غیرسا عشی فـَـور
امور رایانه و تایپ: سینا حیدری علی ذرمی - معین بُریری - محسن ملاتبار
مدیریت چاپ و نشر: سرهنگ ۲ فنی علیرضا سادات
ناشر: مرکز انتشارات راهبردی نهاجا
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
تاریخ انتشار: ۱۳۹۴
نوبت چاپ: اول
قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان پیروزی، ستاد نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران،
دفتر پژوهش‌های نظری و مطالعات راهبردی نهاجا، تلفن: ۳۳۳۳۱۰۰۹

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار.....
۳	مقدمه.....
۷	فصل اول: نیروی هوایی و توسعه قدرت هوایی نظامی.....
۹	قدرت سازی هوایی (آغازی برای یک پایان بی انتها).....
۱۳	ورود هواپیمای فانتوم (اف-۴).....
۱۵	پروژه زن ساه.....
۱۶	توسعه نیروی هوایی (سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۶).....
۱۶	سال ۱۳۵۰.....
۱۷	سال ۱۳۵۱.....
۱۹	سال ۱۳۵۲.....
۲۰	نبرد غیرمنتظره.....
۲۲	سال ۱۳۵۳.....
۲۴	داستان اف - ۱۴.....
۲۹	قدرت آموزش.....
۳۲	سال ۱۳۵۴.....
۳۴	سال ۱۳۵۵.....
۳۷	سال ۱۳۵۶.....
۳۸	افزایش مناقشات ایران و عراق.....
۴۱	آغاز انقلاب و آخرین آموزش‌ها.....
۴۵	فصل دوم: انقلاب اسلامی و آغاز تلاطم در ارکان قدرت هوایی.....
۴۷	آخرین اقدامات برای توسعه توان هوایی.....
۴۸	در اوج قدرت.....
۵۰	قطع همکاری آمریکا با نیروی هوایی ایران.....
۵۰	خرابکاری در اف - ۱۴ از افسانه تا واقعیت.....

- ۵۱..... پیروزی انقلاب اسلامی
- ۶۰..... ابرهای تیره بر فراز ایران
- ۶۲..... کودتای نقاب واقعی تلخ یا بازی سیاسی؟
- ۶۶..... آغاز درگیری‌های هوایی
- ۷۰..... چرا مقامات سیاسی حرف نظامیان را قبول نداشتند؟
- ۷۷..... صدام و نیروی هوایی ایران
- ۷۸..... نبردهای هوایی شدت می‌گیرد
- ۷۹..... پاره شدن قرارداد الجزایر
- ۸۱..... آشوب قبل از طوفان
- ۸۲..... وضعیت آمادگی زم هوایی ایران در آغاز جنگ
- ۸۵..... جمع شکار، سبب افک‌های کشور
- ۸۵..... هواپیماهای پهن پرکر، باجا
- ۸۶..... آمار هواپیماهای شکار پایگاه‌های مختلف
- ۸۷..... تعداد خلبانان آماده
- ۸۷..... توان هوایی ایران قبل از آغاز جنگ
- ۸۸..... نیروی هوایی عراق در آستانه جنگ
- ۹۳..... **فصل سوم: حمله بزرگ و نافرجام**
- ۹۸..... آغاز رسمی نبرد
- ۹۹..... آمادگی برای پاسخ دندان شکن
- ۹۹..... پایگاه وحدتی و امیدیه
- ۱۰۱..... فرودگاه و پایگاه سوم شکاری همدان
- ۱۰۳..... خاطرات خلبانان پایگاه همدان
- ۱۰۴..... پایگاه هوایی تبریز
- ۱۰۶..... نبرد در بوشهر
- ۱۱۰..... حمله به شرق بصره

- ۱۱۲..... فرودگاه‌های کرمانشاه و اهواز.....
- ۱۱۲..... حمله به مهرآباد.....
- ۱۱۴..... آغاز جنگ به روایت فرماندهان و خلبانان نهاجا.....
- ۱۱۷..... باقی‌مانده روز.....
- ۱۱۹..... چرا نیروی هوایی عراق ناموفق بود؟.....
- ۱۲۴..... شبی که سحر نداشت.....
- ۱۲۵..... روز بی‌پایان.....
- ۱۲۷..... نیرویی که نزار بود وجود نداشته باشد.....
- ۱۳۰..... عملیات ۹۹ چگونه آغاز شد؟.....
- ۱۳۳..... **فصل چهارم: اسفاه بزرگ**.....
- ۱۳۵..... پایگاه شکاری همان.....
- ۱۳۹..... پایگاه تبریز.....
- ۱۴۰..... حمله به پایگاه موصل.....
- ۱۴۱..... خاطره‌ای از سرتیپ خلبان محمدصیی.....
- ۱۴۴..... حمله به کرکوک.....
- ۱۴۶..... شهدای پایگاه تبریز.....
- ۱۴۶..... پایگاه مهرآباد و انهدام الرشید.....
- ۱۴۷..... پایگاه دزفول و انهدام ناصریه.....
- ۱۴۹..... عملیات پایگاه هوایی بوشهر.....
- ۱۵۱..... اف - ۱۴ها و کسب برتری هوایی.....
- ۱۵۳..... اثرات نبرد روز اول مهر ۱۳۵۹.....
- ۱۵۶..... روایت فرماندهان و خلبانان نهاجا از نبردهای روز اول مهر.....
- ۱۶۰..... چند پرانه پرواز در روز اول مهر انجام شد؟.....
- ۱۶۱..... **فصل پنجم: هفت روز اول جنگ چگونه گذشت؟**.....
- ۱۶۳..... جنگ بر روی زمین.....

- ۱۶۷..... اثر مقاومت آن‌ها چه بود؟
- ۱۶۸..... ادامه حملات ویرانگر هوایی
- ۱۷۱..... عملیات فلج سازی در عمق خاک دشمن
- ۱۷۲..... نابودسازی مخازن سوخت
- ۱۷۴..... مخازن اربیل
- ۱۷۵..... کرکوک در آتش
- ۱۷۶..... انهدام قدرت زرهی و توپخانه عراق
- ۱۷۸..... گشت هوایی پردردسر
- ۱۷۹..... تدارک نهادهای هوایی
- ۱۸۰..... حمله مجدد به پیرهای زمینی و دریایی عراق
- ۱۸۲..... کبراهای ایر
- ۱۸۴..... مأموریت‌های از روی نه جاری
- ۱۸۴..... عصر روز دوم مهر
- ۱۸۵..... حمله متقابل
- ۱۸۷..... انهدام پل‌های راهبردی عراق
- ۱۸۸..... اما خلبان فرشید اسکندری چنین شانس نداشت
- ۱۸۹..... اتفاقی خارق‌العاده
- ۱۹۱..... سوم مهر
- ۱۹۷..... درگیری‌های هوایی هفته اول جنگ
- ۲۰۱..... خاطرات یکی از خلبانان پایگاه همدان از روز سوم مهر
- ۲۰۳..... تشکیل مجدد سامانه اطلاعات ارتش
- ۲۰۳..... نقش اف - ۱۴ در کاهش شدید قدرت تهاجم دشمن
- ۲۰۴..... هدف از نابودی زیرساخت‌های عراق چه بود؟
- ۲۰۶..... اصابت دو هواپیمای فانتوم توسط پدافند خودی
- ۲۰۷..... حمله مجدد به الرشید

۲۱۲.....	رسانه‌های خارجی و نیروی هوایی ایران
۲۱۳.....	تداوم نبردهای هوایی
۲۱۵.....	حمله هوایی به تأسیسات و زیرساخت‌های دشمن
۲۱۶.....	جابه‌جایی اجباری
۲۱۷.....	بطلان دو نظریه
۲۱۸.....	تثبیت تدریجی دشمن
۲۲۲.....	دفاع هوایی از صادرات نفت
۲۲۳.....	هواپیمای سخت جان
۲۲۵.....	حمله به خطوط مواصلاتی و نفتی عراق ادامه می‌یابد
۲۲۶.....	پایداری پایگاه رفول
۲۲۸.....	حمله به خارک
۲۲۹.....	فصل ششم: سلاطین آسمان
۲۳۱.....	افزایش فشار به عراق
۲۳۱.....	جوانمردی خلبانان ایرانی
۲۳۲.....	بفداد بی‌دفاع!
۲۳۲.....	باز هم هواپیمای سخت جان و خلبان سخت جان
۲۳۴.....	سلاطین آسمان
۲۳۷.....	اولین انهدام‌های دقیق لیزری
۲۳۸.....	خلبانان اف - ۵ علیه واحدهای عراقی
۲۴۰.....	سقوط رادار دهلران
۲۴۱.....	اتفاقات دیگر روز هفتم مهر
۲۴۲.....	هشتم مهرماه
۲۴۵.....	عملیات بمب آهنین
۲۴۷.....	باز هم حمله به تأسیسات نفتی
۲۴۹.....	مشکلات پیش روی پدافند هوایی دزفول

۲۵۰.....	ایچکت به روش دستی.....
۲۵۳.....	گسترش عملیات از تبریز به دزفول.....
۲۵۶.....	دهم مهر.....
۲۶۰.....	یازده مهر.....
۲۶۱.....	بلایندرها.....
۲۶۲.....	خلبانانی که جان خود را بر کف دست گذاشتند.....
۲۶۴.....	اتفاقی که تنها در فیلم‌ها می‌توان مشابه آن را یافت.....
۲۶۶.....	دوازدهم مهر.....
۲۶۸.....	سردار مهر.....
۲۷۱.....	ویژگی ای ناگفته‌های اف - ۱۴.....
۲۷۵.....	فصل هفتم: حماسه میادین دزفول
۲۷۷.....	دزفول ، حماسه‌ای که آن‌ها بر صحبت شده است.....
۲۷۸.....	روزی بد برای پایگاه و.....
۲۷۹.....	خطر سقوط پایگاه کاهش می‌آید.....
۲۸۰.....	چهارده مهر.....
۲۸۶.....	شانزده مهر.....
۲۸۷.....	نگاهی به ۱۷ روز عملیات طوفانی.....
۲۸۹.....	هیجده مهر.....
۲۹۱.....	نوزده مهر.....
۲۹۲.....	عکس‌برداری هوایی از بغداد.....
۲۹۴.....	پشتیبانی هوایی روزهای ۲۰ و ۲۱ مهر.....
۲۹۹.....	فصل هشتم: نیروی هوایی و دفاع از خرمشهر
۳۰۱.....	تلاش‌های از یاد رفته.....
۳۰۱.....	۲۳مهر.....
۳۰۴.....	۲۴مهر.....

۳۰۶.....	حمله به بالایشگاه البکر.....
۳۰۸.....	۲۵مهر.....
۳۱۱.....	۲۶مهر.....
۳۱۳.....	بمباران‌های حیرت انگیز ارتفاع پست.....
۳۱۴.....	۲۷مهر.....
۳۱۵.....	نابودی لشکر ۷ پیاده عراق.....
۳۱۷.....	نشانندن هواپیمایی که کنترل فرامین نداشت.....
۳۲۰.....	ماه مهر پایان می‌یابد.....
۳۲۲.....	هزینه بجای چهار استان.....
۳۲۴.....	اول آبان، آغاز تاج.....
۳۲۵.....	ضربه به شیشه عمر دشمن.....
۳۲۷.....	حمله علیه توپخانه‌ها.....
۳۲۷.....	ستون پنجم دشمن.....
۳۲۸.....	انهدام پادگان‌های عراق.....
۳۲۸.....	سقوط خرمشهر.....
۳۳۵.....	فصل نهم: توقف دشمن و کاهش شهدا و سوانح نهاجا.....
۳۳۹.....	ششم آبان.....
۳۴۰.....	حمله به لانه زنبور.....
۳۴۷.....	هشتم آبان.....
۳۵۰.....	دهم آبان.....
۳۵۱.....	دوازدهم آبان.....
۳۵۴.....	۴۵ روز نبرد بی‌امان.....
۳۵۷.....	اطلاعات و عملیات.....
۳۶۱.....	فصل دهم: تغییر راهبردی عراق و ادامه حملات نهاجا به خاک دشمن.....
۳۶۳.....	انجام حملات برون‌مرزی در روزهای ۱۷ تا ۲۲ آبان.....

- توقف کامل ارتش عراق و تغییر راهبرد جنگ ۳۶۹
- کاهش سقوطها ۳۷۳
- ادامه فعالیتها برای انجام عملیات الولید ۳۷۳
- تغییر روشهای بمباران ۳۷۴
- کاهش درخواستها برای پشتیبانی هوایی ۳۷۵
- فصل یازدهم: نابودی نیروی دریایی عراق** ۳۸۱
- طوفان در دریا ۳۸۳
- نبرد ایرانی در جنوب ۳۹۰
- نگاه هم به مهمات مصرف شده توسط نهاجا در ۳ ماه اول جنگ ۳۹۲
- ادامه حمله عملیات خاک عراق ۳۹۳
- باز هم نجات یک خلبان ایرانی از اسارت ۳۹۶
- پایان ماه سوم نبرد و ادامه غرقین برای کاستن از تلفات خودی ۳۹۸
- تام کت ها ۴۰۱
- شلیک مرگبار به اهداف نفتی و تسلیحاتی عراق ۴۰۳
- آغاز نبردهای بزرگ زمینی ۴۰۴
- عملیات نصر، توکل و خوارزم ۴۰۵
- آغاز عملیات ۴۰۶
- ضد حمله عراق ۴۰۷
- پایان موقت زورآزماییها ۴۱۰
- نبرد نسلها ۴۱۱
- نمایش قدرت هوایی به صدام ۴۱۳
- سقوط یک اف - ۴ و یک اف - ۵ در منطقه ۴۱۴
- ماههای نسبتاً آرام بهمن و اسفند ۵۹ ۴۱۴
- عملیات رقابیه و چفالوند ۴۱۶
- نگاهی به عملکرد ۶ ماهه نیروی هوایی ۴۱۷

- گردان‌های ترابری و سوخت رسان ۴۱۹
- ماه‌های پر مشقتی که به پایان رسید ۴۲۰
- نگاهی مختصر به نقش نیروی هوایی در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ ۴۲۱
- منابع و مأخذ ۴۳۱
- نمایه‌ها ۴۳۵

پیشگفتار

با آنکه سال‌ها از پایان جنگ تحمیلی گذشته اما هنوز بخش بزرگی از اطلاعات این دفاع بزرگ و قهرمانانه ناگفته مانده است. اگر چه در برخی از آثار منتشر شده سایر نیروهای مسلح داخلی، سخنی از تلاش رزمندگان عرصه قدرت هوایی به میان نیامده، و اگر هم آمده، بسیار اندک و قابل توجه نمی‌باشد (اگر حاکی از مسامحه نباشد، می‌تواند حاکی از عدم آگاهی و یا دانش و اطلاعات کافی در این زمینه باشد).

امروز پس از رکود ستاد کل نیروهای مسلح مبنی بر مستند نگاری و انعکاس صادقانه اقدامات نیروهای مسلح بر اساس اسناد و مستندات موجود، مرکز مطالعات راهبردی نیروی هوایی، ا.ج.ایران، مصداق دارد تا با تکیه بر منابع در دسترس و با کمک پژوهش‌گران علاقمند، دریچه‌های جدیدی را در این باب بگشاید.

کتابی که پیش رو دارید نمونه‌ای از تلاش‌های ذکر شده است که با نثری متفاوت نگاشته شده و قصد نویسنده بر آن به رسمیت آوردن رشادت‌های هزاران افسر، درجه دار و سرباز غیور ایرانی است که با کمترین تلفات در هشت سال دفاع مقدس جنگیدند و با صبر و پایداری حماسه‌ها آفریدند.

این مرکز اعتقاد دارد جنگی که به ایران از طرف رژیم بعث عراق و شخص صدام حسین تحمیل شد، مملو از تجارب و ارزش‌های فراموش‌نشدنی برای این ملت بزرگ است که لازم است برای بهره‌مندی از آن صدها پژوهشگر نظامی و غیرنظامی آستین همّت بالا زده و وارد این دریای مروارید نشان شوند.

امتیاز این اثر از سایر اسناد نوشته شده در خارج از نیروهای نظامی، توسط فردی غیرنظامی ولی مجرب و دارای سابقه تألیف و نویسندگی در عرصه جنگ یعنی جناب آقای علی غفوری، در این است که اطلاعات و آمار منتشره در این اثر به طور کامل با اطلاعات رسمی نه‌اجا هم‌خوانی داشته که با هدف انتشار دیدگاه‌های مختلف و انعکاس نظرات محققین خارج از محیط نظامی آن را در معرض قضاوت خوانندگان این کتاب قرار

مرکز مطالعات راهبردی نیروی هوایی تلاش ارزشمند این محقق و نویسنده گران‌قدر را ارج نهاده و آن را حاصل تلاشی مخلصانه در بسط و گسترش فرهنگ ادبیات پایداری و مقاومت دانسته و از زحمات و تلاش ایشان در این زمینه تشکر و قدردانی می‌نماید.

رئیس مرکز مطالعات راهبردی نهاجا

سرتیپ^۲ خلبان دکتر نیک‌بخش حبیبی

www.ketab.ir

مقدمه

در طول هشت سال دفاع مقدس، واحدهای متعددی از ارتش و سپاه با ایستادگی در برابر دشمن تا بن دندان مسلح به انواع تجهیزات و سلاح‌های پیشرفته و برخوردار از اطلاعات ارسال شده از سوی ماهواره‌های جاسوسی ابرقدرت‌های دهه ۸۰، جان‌فشانی کردند، و در عقب راندن دشمن بعثی عراق نقش مهمی داشتند. بی‌شک تاریخ هرگز رشادت‌های جوانان و نوجوانان بسیجی را از یاد نخواهد برد.

شهادت صدها فرمانده گردان، تیپ و لشکر از نیروهای زمینی ارتش و سپاه در کنار شهادت هزاران سرباز، درجه‌دار، افسر، رزمنده بسیجی و پاسدار همگی نشان از پایداری و استواری دلاور مردن ایرانی دارد که در برابر تهاجم ناجوانمردانه ارتش بعث عراق ایستادگی کردند و تا پای جان جگیدند. به اعتقاد نگارنده در کنار رشادت میلیون‌ها سرباز و رزمنده ایرانی و از جان‌گدس‌های نیروی دریایی، نیروی هوایی نیز در کنار دیگر نیروها از اهمیت خاصی برخوردار بود. به خصوص اگر در ماه‌های ابتدایی جنگ به بهای شهادت ده‌ها نفر از بهترین خلبانان خود و انجام ۱۰۱۰۰ روزه (سورتن پرواز)، ضربات جبران‌ناپذیر اقتصادی، نظامی و لجستیکی را (در ماه‌های حیاتی مهر تا اسفند ۵۹) به عراق وارد نمی‌کرد، خرمشهر تنها شهر مهم متصرفی عراق در آن‌ها ۵۹ و ۶۰ نبود.

رشادت صدها خلبان در کنار از خودگذشتگی هزاران نفر از کارکنان فنی و تعمیر و نگهداری نیروی هوایی نه تنها مانع سقوط استان‌های زرخیز جنوب و غربی کشور شد، بلکه از شهادت هزاران نفر از نیروهای خودی نیز جلوگیری کرد. در عین حال نیروی هوایی سرعت پیشروی ارتش عراق را کند کرده و در بعضی از مناطق آنان را متوقف کرد.

شکی نیست که رشادت و فداکاری خلبانان شجاع نیروی هوایی تأثیر بسیار زیادی در از کار انداختن ماشین جنگی دشمن بعثی داشت، اما جا دارد درباره تأثیر نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در جنگ هشت ساله به اندازه کافی اطلاع‌رسانی شده و جوانان ایرانی با خلبانان برگزیده نیروی هوایی کشورمان آشنا شوند و یا عملیات‌های انجام شده توسط آن‌ها را بر شمرد و آمارهایی از سرنگونی هواپیمای متجاوز عراقی و خسارت

وارده به تأسیسات و مراکز نظامی دشمن داد. باید گفت خلبانان ایرانی در چندین مورد رکورد پرواز با هواپیماهای جت جنگی در قرن بیستم را شکسته‌اند، هدف قرار دادن هواپیمای دشمن از دورترین فاصله ممکن، انهدام ۱۴ تا ۱۶ هواپیما توسط یک خلبان، انهدام بیشترین کشتی و ناوچه توسط چند خلبان در دو روز، پرواز در ارتفاع ۵ تا ۱۰ متری سطح زمین به طور مکرر، از بین بردن ستون‌های زرهی دشمن به تنهایی در ابتدای جنگ، پرواز طولانی ده و گاهی دوازده ساعت، سوخت رسانی‌های مکرر، گشت زنی هوایی کم‌اشتباه در کشوری به وسعت ایران در کنار مراقبت از ناوگان نفت‌کش ایران در دریای عمان، حلق همیشه فارس، مراقبت از کشتی‌های تجاری ورودی و خروجی از بندر امام و صدها مثال دیگر همه و همه گوشه‌ای از جانفشانی‌های این نیروی هوایی همیشه الهی را به تصویر می‌آورد که دانستن آن‌ها برای نسل حاضر و آینده لازم است.

به عقیده نگارنده به رغم تلاش‌های صورت گرفته توسط برخی نویسندگان و حتی خلبانان هنوز آن گونه که شایسته است نباشد به نقش نیروی هوایی ایران پرداخته نشده است، این در حالی است که در تمامی جنگ‌های قرن بیستم خلبانان همواره بیش از سایر رزمندگان مورد توجه قرار گرفته و نام آن‌ها، پیروزی‌های هوایی و اقدامات علیه اهداف زمینی و دریایی آن‌ها مکرر مورد توجه قرار گرفته و درباره آن‌ها آثار سینمایی و ادبی فراوانی چاپ شده است.

در کتابی که در پیش رو دارید، نگارنده تلاش کرده تا با جمع‌آوری صدها صفحه مطلب، مصاحبه، فیش‌برداری و مراجعه به سایت‌ها و ویلاها، گوشه‌ای از تاریخ نیروی هوایی ایران در شش ماه اول جنگ تحمیلی را با قلمی متفاوت بازگرداند.

خوشبختانه کتاب‌های منتشره توسط خلبانان و فرماندهان نیروی هوایی، برخی سایت‌های دفاع مقدس، مجلات تخصصی صنعت هوانوردی، خاطرات خلبانان و به ویژه مطالعات دو نویسنده آمریکایی و ایرانی - آمریکایی (تام کوپر و فرزاد بیشاپ) کار نگارنده را آسان‌تر کرده و این امکان را فراهم آورده تا به گونه‌ای مفصل به نقش نیروی هوایی ایران در دفاع مقدس بپردازد.

از طرف دیگر در میانه کار بر روی این کتاب، با مساعدت امیر سرتیپ احمد مهرنیا (از خلبانان پیشکسوت و مؤلف چندین کتاب دربارهٔ نقش نیروی هوایی در دفاع مقدس)، مقدمات آشنایی نگارنده با سرتیپ ۲ خلبان دکتر نیک‌بخش حبیبی رئیس دفتر پژوهش‌های نظری و مطالعات راهبردی نهاجا فراهم شد و بخت با اینجانب یار بود که ایشان توجهی بسیار ویژه به بحث تحقیق درباره نقش مغفول مانده تاریخ نهاجا در جنگ هشت ساله داشتند.

دکتر حبیبی نه تنها زمینه شرکت بنده را در میزگردهای تخصصی تحلیل نقش نهاجا در دفاع مقدس با حضور ورزیده‌ترین خلبانان و محققان نهاجا در طول جنگ فراهم کرد، بلکه این شرایط ایجاد شده به از این بدون طی مراحل اداری و گاهی وقت‌گیر، به مصاحبه با خلبانان با سابقه حاضر در دفتر پژوهش‌های نظری و مطالعات راهبردی نهاجا پردازم، در نتیجه می‌توانم ادعا کنم که کتاب حاضر به جز جمع‌آوری اطلاعات منتشر شده و یا ترجمه شده، برخی از آخرین دستاوردهای تحقیقی تفحص از بایگانی‌های نهاجا (که گاهی سه دهه کسی به آن‌ها مراجعه نکرده و می‌رسند به ترین منابع برای بازبینی تاریخ دفاع مقدس باشند) را در بر دارد.

بی‌شک اگر همکاری‌های دفتر پژوهش‌های نظری و مطالعات راهبردی نهاجا^۱ و ریاست آن دکتر حبیبی نبود، این کتاب به جز اطلاعات منتشر شده (در قبل) و مقداری تحلیل، مطلب زیادی برای گفتن نداشت.

همچنین تلاش‌های برادر بزرگ و گرامی سرتیپ دوم خلبان سیا و برادر بزرگ‌تری سبب شد تا با ویرایش تخصصی مجدد کتاب اصطلاحات فنی هوایی به درستی منعکس شده و یا معادل یابی فارسی شود. همچنین باید از کمک‌های سرتیپ دوم خلبان رضا رمضانی بابت ویرایش نهایی نیز تشکر ویژه کنم.

۱. گفتنی است، این دفتر با انجام یک کار گروهی گسترده در حال جمع‌آوری و بازبینی بیش از ۱۰ هزار صفحه مطلب و مدرک از اسناد دوران دفاع مقدس در دفاتر ستادی نهاجا است.

البته تدوین این کتاب بدون راهنمایی‌های ارزشمند محققینی (که اتفاقاً خود از بهترین خلبانان جنگ بودند) چون سرتیپ دوم خلبان علیرضا نمکی، سرتیپ دوم خلبان حسین چیت‌فروش، سرتیپ دوم خلبان فرج‌الله براتپور، سرتیپ دوم خلبان حسین خلیلی، سرتیپ دوم خلبان محمد مسبوق، سرتیپ دوم فنی نصرالله زینلی، سرتیپ دوم خلبان سیاوش مشیری، سرتیپ دوم خلبان اسماعیل موسوی، سرتیپ دوم خلبان عباس رضائی، سرهنگ خلبان سیدعلی محمد رفیعی و سرهنگ خلبان حسین شاهین‌نژاد ممکن نبود و جا دارد از این عزیزان که بی شک هر کدام یادگاری ارزشمند از زمان جنگ هستند، تشکر کنم. همچنین در همین جا از تلاش‌های آقای علیرضا سمواتی برای کمک‌های اجرایی چاپ، جناب آقای محسن میرزاخانی برای ویرایش ادبی اثر و آقای علیرضا عشقی فکور برای طراحی جلد و صفحه آرایی کتاب کمال تشکر و سپاسگزاری را می‌نمایم. امید است به یاری خدا به زودی قسمت‌های دیگر این کتاب که حاوی اطلاعات و خاطرات خواندنی از فعالیت نه‌اجا در سال‌های ۶۰ تا ۶۷ دفاع مقدس هست نیز آماده و در دسترس خوانندگان قرار گیرد.

علی غفوری